

SLOVENEK

Političen list za slovenski národ.

Ve pešti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za en mesec 1 glđ. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za en mesec 1 glđ. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto.
Pecamezne številke veljajo 7 kr.
Klasične prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniška ulice št. 4.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristočna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr. če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvzema nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 288.

V Ljubljani, v torek 16. decembra 1890.

Letnik XVIII.

Ljudsko štetje.

Državna postava iz leta 1869 veleva, da se mora v Avstriji vsako leto ljudstvo šteti, da se natančno zve, koliko je prebivalcev v državi. Ker smo že o važnosti ljudskega štetja, vzlasti v narodnem oziru, večkrat pisali, potrebno se nam zdi, da si tudi postavna določila natančneje ogledamo.

Kako se pa bo vršilo to štetje? — Ne povsod jednako. Po večjih mestih se bodo razpošiljali naznanilni listki, kamor mora vse potrebno zapisati, kdor ima zá-se stanovanje v najemu. Za mestne prebivalce je torej važno, kako se napolnijo ti zapisniki.

Zapisati se mora na list vsak človek, ki stanuje v hiši. Najemniki stanovanj sledijo po številkah stanovanja. Vsako stanovanje mora imeti svojo številko, kjer jih še ni, morajo se napraviti. — Ako je stanovanje dné 31. decembra 1890 prazno, zapiše se vendar številka v zapisnik, opomni se pa, da je prazno. Če je najemnik stanovanja dlje časa z doma, naj o tem poročajo hišni posestniki. — V posamezne vrste se zapisuje rojstveni kraj, državna pristojnost, vera, glavni poklic, stališče v glavnem poklicu, postranski zaslužek, ali zna brati in pisati, hibe na telesu in duhu, ali je oseba slepa na obeh očesih, gluhonema, zmešana ali nera.

Vzlasti je važna opomba gledé občevalnega jezika. Za vsacega mora namreč biti zapisano, kak jezik da navadno govori z drugimi, vzlasti domá v družini. Tu pa sme zapisati le jeden sam jezik, slovenski, italijanski, nemški itd. Kak doslužen vojak ali kak rokodelc, ki je vjel na tujem par nemških besed, da nekaj za silo lomi nemški, zaradi tega še ne sme zapisati, da je njegov občevalen jezik nemški; tudi ako zna prav dobro nemški ali italijanski, pa z domačimi govori slovenski, mora zapisati slovenski za svoj občevalni jezik. Slovenci naj torej povsod zapišejo, da je njih občevalni jezik slovenski. Najprimernejše bi seveda bilo, da bi se povpraševalo po maternem jeziku, tedaj bi bila stvar popolno priprosta; toda Nemci tega niso

marali, ker so se najbrže bali, da bi se na ta način naštelo preveč Nemcev. Vsakega Slovence vestna dolžnost je torej, da zapiše svoj materni jezik kot občevalni jezik. Za osebe, ki ne znajo govoriti (otroke, mutaste, nore itd.), naj zapiše gospodar družine isti jezik kot občevalni, katerega bi rabili po njegovem prepričanju, ko bi znali in mogli govoriti.

Tako prilično se bo vršilo štetje po mestih. Na deželi po občinah bo pa poseben komisar napisal polo, kakor mu bo poročal družinski gospodar. Tega štetvenega komisarja postavi občina; seveda mora komisar zmožen biti, da zapisnik po redu izpolni. On mora znati brati in pisati, govoriti jezik, ki se v občini govori; mora biti vsaj nekoliko izobražen in jasnega uma. Da se bo vse vršilo v pravem redu, zato so občine odgovorne okrajnim glavarjem. Komisar mora biti z ljudmi prijazen in mirno-resen; pa tudi ljudje se morajo do njega vésti spodobno.

V čem obstoji komisarjevo delo? — On prekrbi popraviljanje hišnih števil. Ako bi kaka hiša ne imela številke, mora to vrediti; on napolni zapisnik; pregleda, ako se ni kaj izpustilo ali napačno zapisalo; potem mora število oseb sošteti in se podpisati. — Važno je, da pri moških domačinih, ki dopolnijo dvajseto leto, in o vseh moških, ki dopolnijo dvajseto leto, še le v desetih letih (leta 1901), ali med tem časom, mora se vsakemu zapisniku, kjer se nahaja tak domačin, prilepiti izpisek iz krstne knjige, ki je prost kolka, in se mora dati zastoj. Ti izpiski iz krstnih knjig ali poverjeni prepisi krstnih listov od oseb, ki so rojene leta 1871—1881, se morajo prišiti zapisnikom. Ako ni izpiska iz krstne knjige in ako ima kdo samo krstni list, mora se oddati županu, da naredi prepis, potem pa vrne krstni list.

Gledé na izvršitev štetve določuje postava: Občine morajo šteti od hiše do hiše, ali po vaséh v kaki hiši ali pa v občinski pisarni. Župani morajo vse to v dogovoru z občinskim zastopom določiti po razmerah svojega kraja, kakor je ljudém bolj

priljično in kakor bi se štetev izvršila brez manjših stroškov.

Občinski predstojnik mora natančno zglasiti in oklicati, kdaj in kje se bo štelo. Gospodarjem družin in posameznim se mora povedati, da ostanejo na določeni dan doma in čakajo na komisarja, ako se bo štelo od hiše do hiše. Ako se bo pa štetev vršila v občinski pisarni, naj pridejo tje ob določenem času in naj prinesejo vse seboj, kar je potreba (krstne liste, poročne liste, domovnice, poselske bukvice itd.). Ob enem se mora gospodarjem družin naznaniti, da bodo morali tudi o tistih, ki niso navzoči, povedati ime, kje so rojeni, kdaj so krščeni, kam pripadajo, vero, stan, občevalni jezik, poklic, s čim se bavijo in kruh služijo, slučajni postranski zaslužek, ali znajo brati in pisati, ali imajo kake hibe na telesu ali na duhu in kje ob tem času prebivajo.

Vsaka občina mora dokončati štetev meseca januarija. To se pravi štetev se vrši lahko cel mesec, vendar zapisati se sme samo to, kar je veljalo 31. decembra 1890. Zato se n. pr. ne sme zapisati otrok, ki se je rodil 1. januarija 1891, ako se morebiti štetev vrši še le 10. januarija. Nasproti pa se mora zapisati človek, ki je morebiti 10. januarija že pokopan, pa je vendar še živel 31. decembra. Naj se torej vrši volitev katerikoli dan meseca januarija, zapisati se mora vse tako, kakor je bilo pri družini zadnji dan letošnjega leta.

Ako bi katera občina ne dokončala svojega dela prvi mesec prihodnjega leta, ali pa napravila take zapisnike, ki niso za rabo, mora okrajno glavarstvo izvršiti to delo na troške tiste občine, ki je to zakrivila.

Gospodarji družin in posamezni morajo komisarju ustno povedati vse, kar potrebuje za zapisnik. Kdor bi se štetvi izognil, ali poročal kaj neresničnega ali se umaknil kaki drugi zakoniti določbi postave za štetev, njega bo kaznoval okrajni glavar, in plačal bo 1 do 20 glđ. kazni v občinsko blagajnico za sirote; ako bi ne mogel plačati, mora v zapor od 1 do 4 dni.

LISTEK.

Radinje.

Zgodovinska povest Jana Podhajského. — Poslov. V. Z.

XXII.

Eliška je hitela pod grad, kjer je bilo pred malo časa še tako glasno. Povsodi so se poznale sledi Žižkovega tabora: tla pohojena, ožgano kamenje, katero so imeli Žižkovi vojaki za ognjišče. V sredi tabora pepel in ogorela drva: ostanki gromade, kjer je končal župnik. Eliška je pokleknila na tem svetem mestu in je škropila z vročimi solzami. Tudi Hrdonj je zaplakal nad gomilo dobrega prijatelja in svetovalca.

Kosti starékov so prenesli na pokopališče.

Duhovnik Jan, ki je sam spremljal ljudi za pogrebom, imel je jako žalosten pogreb. Nekoliko kostij, kar jih je še ostalo, déli so v rakev, narejeno čisto priprosto; pri vходу v cerkev je bil izkopan grob in tam so položili pobožnega duhovnika v zemljo. Zvonovi mu niso zvonili k pogrebu, duhovnika ni bilo tû; ali veliko ljudij je prišlo k pogrebu svojega „očeta“ — —

Bilo je po pogrebu duhovnika Jana bistrškega.

Eliška je bila zopet z očetom in teto na gradu. Njene misli so bile daleč, daleč v stran, kjer je bil Bořek. Njena usta so šepetala molitev za ljubljenega moža. Gospod je uslišal prošnjo iz vročega srca, ali storil je drugače, kakor je želela deklica.

Ko je stopal Žižka proti Kraljevicam, došla ga je najedenkrat tolpa jezdecov in lahke pehote. Poveljnik tega oddelka je bil Bořek. Žižka je zagledal, da so se ločile vojske zasledovalcev; zato je dal znamenje za napad. Kraljevski so se bili hrabro, ali morali so se umakniti. Ali najedenkrat so zagledali za soboj drugo vojsko. Žižka je hitel s svojimi vozovi dalje.

Pošteli so, ali jih manjka mnogo in ustrašili so se, ko so uvideli, da je padlo v kratkem času toliko zvestih drugov. In kje je njihov vodnik — Bořek z Ledkova? Tudi tega ni mej njimi.

Mnogi se vračajo na bojišče, ali Bořka ni nikjer.

„Zadela ga je huja usoda, ujet je“, zaupil je gospod Habart iz Lopate.

„Ne preostaje nam nič drugega, kakor da ga rešimo iz krempljev lupežnikov“, pravi Hanuš s

Kolovrat. „Zato pojdimo za sovražnikom. Napnite vse sile, da dobimo hrabrega junaka.“

„Dobro — naprej — za Žižko“, slišalo se je za odgovor.

Vse se je zagnalo za sovražnikom, ali junaka osvoboditi ni bilo treba, ker ga je nekdo drug rešil iz moči husitske.

Ko so pripeljali Taborci Bořka pred Žižko, razveselil se je in rekel:

„Pozdravljam te, mladenič.“ Njegov glas je bil sicer osoren, ali vse ono zasmehovanje, trpki ton je izginil iz njegovih ust.

„Pozdravljam te, mladenič. Poznava se že. Videl sem te že tam pod Krasikovom, ko si zavrgel mojo službo. Škoda, da te ne morem videti; slišal sem o tebi mnogo — jako mnogo. Bořek z Ledkova, prejmi od starega Žižke zasluženost hvalo za svojo hrabrost. Sicer bi te moralo biti sram, da si rešil kralja smrti, ker bi zmagal povsodi kelih, ko bi poginil kralj.“ Tû je umolknil Žižka, kakor bi se odpočil od dolgega govorjenja. Imel je navado izpregovoriti le dve ali tri besede.

„Bořek z Ledkova, vidiš, da je tudi gospod Bohuslav iz Svamberka stopil pod naš prapor? Po njegovem primeru stori še ti.“

(Osebnosti.) Višja državna pravdnika dr. Leitmaier v Gradi in M. Urbančič v Trstu sta dobila naslov in značaj dvornih svetovalcev.

(V Mostečnu) pri Slovenjibistrici se je Jurij Sajko streljal s puško na levi roki hudo poškodoval.

(V Slovenjigradu) je hlapec Peter Pauer vozil borovnico; voz se je zvrnil ter zdrobil vozniku prsi in nogo, da je sirota vsled tega umrl.

(Vabilo) k občenemu zboru narodnega „Bralnega društva“ v Šmariji, kateri bo dne 21. decembra 1890 ob 1/3. uri popoldne v Turnčku z naslednjim vsporedom: 1. Govor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Pregled računa. 4. Določilo časopisov za l. 1891. 5. Posamezni nasveti. 6. Volitev novega odbora, t. j. 5 odbornikov, 2 namestnikov in 2 pregledovalcev računov.

(Slovensko učiteljsko društvo) v Ljubljani bo imelo redni občni zbor dne 29. decembra t. l. v magistratni dvorani ljubljanski. Začetek točno ob 9. uri dopoldne. Na dnevnem redu so važne stvari.

Telegrami.

Dunaj, 15. decembra. Cesar je sprejel danes podpredsednika v državnem zboru dr. Zeithammerja in za njim dr. Riegra. Zbornica prične v četrtek svoje božične počitnice, katere utegnejo čez 5 tednov trajati; zakaj seje se bodo pričele brzkone še-le 6. februarja.

Dunaj, 16. decembra. Ministerski predsednik je predložil postavni načrt gledé na neobrestno posojilo 500.000 za Karlove Vane povodom zadnje povodnji ter prosi, naj se kolikor mogoče hitro pomaga. Kupčijski minister predlaga postavni načrt, naj prevzame država pristaniški kolovoz. Na predlog Zeithammerjev se predlogi o pomoči vsled elementarne škode prizadetim prebivalcem na Štajarskem in v okraji jahimovskem nujno rešijo. Odsekovi predlogi so bili sprejeti. Istotako je bil sprejet postavni načrt o podaljšani postave gledé na oproščenje kolekvin pri obravnavah razknjiženja malih dolgov. Postava je bila v drugem in tretjem branji sprejeta.

Dunaj, 16. decembra. Prestolonaslednik Luksenburški došel. Na kolodvoru ga je sprejel in pozdravil nadvojvoda Viljem.

Zagreb, 15. decembra. Po tretjem branji budgetne postave so se vršile volitve v državni zbor. V górenjo zbornico je bil izvoljen grof Teodor Drašković, v spodnjo pa Spevec, Mikulčić in Šorok. Ko je bil zapisnik potrjen, razšel se je sabor na nedoločeno dóbo.

Varšava, 15. decembra. Včeraj je umoril v tukajšnji policijski pisarni jetnik uradnika z nožem in ranil še drugo uradnika. Morilec je pobegnil, a kmalu so ga imeli zopet v rokah.

Budimpešta, 16. decembra. Knez primas Simor je došel včeraj, da bo današnji škofovski konferenci predsedoval. Po sprejemu navzočih škofov je govoril knez primas pol ure z ministerskim predsednikom o cerkvenem vprašanji in dotičnem vladnem stališči.

Peking, 15. decembra. Vsled cesarjevega ukaza bo zaslísal cesar vsako leto enkrat vse tuje zastopnike pri kitajski vladi.

Vremensko sporočilo.

Dan	Cas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v milim.
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.		734 0	-8 4	sl. vzh.	oblačno	
15. 2. u. pop.		732 4	-4 6	sl. svzh.	"	0 00
9. u. zveč.		733 0	-6 0	sl. vzh.	"	

Srednja temperatura -6 3°, za 5 2° pod normalom

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)
16. decembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	89	gid.	20	kr.
Srebrna " " " "	89	"	20	"
5% avstr. zlata renta, davka prosta	107	"	70	"
Papirna renta, davka prosta	102	"	"	"
Akcije avstr.-ogerske banke	979	"	"	"
Kreditne akcije	301	"	"	"
London	114	"	60	"
Srebro	9	"	09	"
Francoški napoleond.	5	"	45	"
Cesarski cekini	56	"	45	"
Nemške marke				

Zaradi oddaje dobave **stavbinskega in rezanega lesa**, kakor tudi **kamnoseških del in materijala**, potem zaradi oddaje **metne vožnje za prihodnji trienium, t. j. za 1891., 1892. in 1893. leto** vršile se bodo **pismene dražbene obravnave** pri podpisnem mestnem magistratu v pisarni mestnega stavbinskega urada, **Špitalske ulice št. 10** v prvem nadstropji, in sicer za dobavo

1. stavbinskega in rezanega lesa
dne 17. decembra,
2. za dobavo kamnoseških del in materijala
dne 18. decembra,
3. za oddajo metne vožnje
dne 19. decembra

vsakokrat ob 10. uri dopoldne.

Dotični pogoji in drugi pripomočki razgrnjeni so v pisarni mestnega stavbinskega urada v navadnih uradnih urah vsakemu na ogled. Dotični podjetniki se vsled sklepa mestnega magistrata z dne 5. decembra t. l. opozarjajo, da se bodo sprejemale ponudbe le **posameznih obstoječih firm in posameznih podjetnikov** in da so določena vadija pred dražbo dražbenemu komisijonu vročiti ali pa pri mestni blagajnici deponirati.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 11. decembra 1890.

Št. 9211.

Razglas.

(3-3)

Dodatno k tuuradnemu razglasu z dne 29. marca t. l. št. 9211 oddajo se zdaj v svrhu **zgradbe deželno-branske vojašnice** s postranskimi poslopji vred

mizarsko, ključavničarsko, steklarsko in pleskarsko delo

razvrščeno po obrtnih skupinah po jednotlivih cenah.

Za oddajo tega dela razpisuje se pismena ponudbena obravnava

do dne 19. decembra 1890. l. dopoldne.

Posamezna dela proračunjena so tako-le:

- a) mizarsko delo, vendar izvzemši tla iz mekega lesa in vse delo v barakah za moštvo, na 13.305 gid. 33 kr.
- b) ključavničarsko delo na 7.820 " 55 "
- c) steklarsko delo 2.114 " 50 "
- d) pleskarsko delo 2.701 " 69 "

Dotični stavbinski podatki, namreč: splošni in posebni stavbinski pogoji, proračuni, črteži itd. so na razgled v **pisarni deželnega stavbinskega urada v deželnem dvorci št. 2** v gosposkih ulicah v navadnih uradnih urah.

Ponudniki naj svoje ponudbe vsaj do **19. decembra t. l. do 12. ure dopoldne vložé** pri vložnem zapisniku deželnega odbora v deželnem dvorci v I. nadstropji.

Ponudbe morajo biti kolekovane in zapečatené z napisom na zavitku: „Ponudba za delo pri zgradbi deželno-branske vojašnice s postranskimi poslopji vred v Ljubljani.“

Vsaki ponudbi se mora priložiti 5% jamčevina dotične zgorej navedene cene, bodisi v gotovini, bodisi v hranilničnih knjižicah kranjske ali ljubljanske mestne hranilnice, ali v avstrijskih državnih pismih po kursni ceni, če ta ne presega nominalne vrednosti. Vsak ponudnik se mora v ponudbi izjaviti, da mu je znano zgorej omenjeno delo ter da se pogojem podvrže. — Uzorec za mizarsko in ključavničarsko delo shranjeni so na stavišči ter so na razgled ponudnikom, kateri morajo v svojih ponudbah izjaviti, da so si ogledali in da jim je znano stavišče, kakor tudi uzorec.

Ponudniki naj razločno zapišejo s številkami in z besedo, koliko odstotkov odjenjajo od jednotlivih dražbenih cen ter naj svoji ponudbi pristavijo kraj in dan, potem svoje biva-lišče, svoj posel in lastnoročni podpis krstnega in rodbinskega imena.

Deželni odbor si pridržuje pravico, izmed ponudnikov po svojem preudarku izbrati si podjetnika ne gledé na to, koliko odstotkov kdo odjenja ali pa tudi razpisati novo obravnavo. — Oziralo se bode le na pismene, v razpisni dobi došle ponudbe. — Gledé varščine (kavcije) opozarjajo se ponudniki zlasti na § 8 splošnih pogojev.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani dne 5. decembra 1890.

Katoliška tiskarna
priporočila raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.

Javna zahvala.

Podpisanim pogorela so poslopja, katera so bila še le kratek čas pri **vzajemni zavarovalnici „KONKORDIJA“** zavarovana. „**KONKORDIJA**“, katere glavni zastop ima v Ljubljani gosp. Ign. Valentinčič, nam je vsem trem v našo popolno zadovoljnost zavarovane zneske popolnoma izplačala, ne da bi bila kateremu le najmanjši znesek odtegnila. Za tako solidno postopanje se **zavarovalnici „KONKORDIJA“** najtopleje zahvalujemo ter jo vsacemu, kdor se zavarovati želi, iz lastne skušnje najtopleje priporočamo.

Brezovdol pri Ambrusu, dne 1. novembra 1890.

Jože Kastelic, Anton Šinkovec, Jera Šinkovec,
poškodovanci.

Potrjuje županstvo v Ambrusu. **Fr. Lobe s. r.,**
L. S. **Fr. Perko s. r.,** podpisal in pričá.
župan. (2-1)